

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного
університету

від 25 серпня 2016 року
(протокол № 1)

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра**

спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

**Бердянськ
2016 рік**

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: канд. пед. наук, доцент Л. Г. Ярощук

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету “16” червня 2016 року, протокол № 8

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавра галузі знань 01 Освіта, спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є самі знання, їх генеза, способи отримання і практичного застосування; методологія наукових досліджень.

Міждисциплінарні зв'язки. У викладанні курсу «Основи наукових досліджень» реалізуються міждисциплінарні зв'язки з такими навчальними предметами: «Філософія», «Історія України», «Охорона праці та безпека життєдіяльності», «Сучасні інформаційні технології», «Психологія», «Історія педагогіки» тощо.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. *Мета дисципліни* «Основи наукових досліджень». Матеріал дисципліни сприяє посиленню методологічної спрямованості навчального процесу у вищих закладах освіти, як однієї з основних складових формування у випускників наукового світогляду, що є головною умовою підвищення якості підготовки фахівців.

1.2. Основні **завдання** дисципліни торкаються важливих питань, а саме:

- ✓ цілісного уявлення про науку як про систему знань і методу пізнання;
- ✓ загального аналізу методології та визначення її місця в науковому пізнанні;
- ✓ викладання сутності загальнонаукових і конкретно-наукових методів і принципів дослідження;
- ✓ планування і організація наукового експерименту;
- ✓ обробки результатів наукових спостережень та їх оформлення;
- ✓ роботи з науковою літературою і підготовкою матеріалів до друку, у тому числі й оформлення курсових, дипломних та інших науково-дослідних робіт;
- ✓ інформація про місце відкриттів, винаходів і раціоналізаторських пропозицій у системі вищих закладів освіти України.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентостей:

ЗК 4. Системні.

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність до пошуку, оброблення та узагальнення інформації з різних джерел.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК 2. Методологічна

Здатність використовувати методологію, як вчення про методи пізнання та перетворення дійсності у сфері власних наукових досліджень.

Та демонструвати такі **результати** навчання:

ПРН 11. Пізнавати дійсність, переводячи знання про одинокі й окремі у знання про загальне і навпаки; отримувати безпосередню інформацію про об'єкти у формі індивідуальних конкретно-чуттєвих образів через здатність до відчуттів сприйняттям і уявленням.

ПРН 13. Продукувати принципово нові ідеї, що відрізняються від аналогічних новизною підходу, творчим рішенням, і доводити їх до конкретного практичного результату.

ПРН 15. Використовувати методи наукового пізнання, застосовувати логічні закони і правила, пошукові засоби і технології; встановлювати нові факти, давати їм пояснення з позиції сучасної науки, розкривати їх загально-пізнавальне, теоретичне або практичне значення.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Специфіка наукового пізнання і критерії науковості. Загальнонаукові підходи до педагогічного дослідження

Предмет, завдання, цілі курсу «Основи наукових досліджень». Суть наукового пізнання. Основні етапи розвитку науки. Наука як соціальний інститут. Наукові та науково-педагогічні кадри.

Тема 2. Система наукових досліджень в педагогічній практиці

Основні види наукових робіт: реферат, наукова стаття, наукова доповідь, тези доповіді, стендова доповідь, курсова робота, кваліфікаційна робота. Основні види наукових видань встановлені державним стандартом. Поняття про УДК, ББК, ISBN, ISSN та авторський знак.

Тема 3. Категорійний апарат науково-педагогічного дослідження. Загальнонаукові методи науково-педагогічного дослідження

Науковий текст і вимоги до нього. Підготовка та проведення педагогічного дослідження. Система методів і методика педагогічного дослідження.

Тема 4. Вивчення інформаційних джерел та аналіз педагогічного досвіду

Правила роботи з літературою та аналіз літературних джерел. Пошук наукової інформації в мережі Internet. Правила оформлення бібліографічного опису у списку джерел.

Тема 5. Наукове дослідження дітей шкільного віку

Особливості дослідження дітей шкільного віку. Методи визначення готовності дитини до школи.

Тема 6. Діагностика результатів навчально-виховної діяльності школярів

Діагностика рівня розвитку пізнавальних процесів. Методи вивчення особистості школяра, міжособистісних взаємин учнів.

3. Рекомендована література

3.1. Базова

1. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / Володимир Володимирович Ковальчук. – К. : Слово, 2009. – 240 с.
2. Коробко С. Л. Робота психолога з молодшими школярами : метод. посіб. / Світлана Луківна Коробко, Олександр Іванович Коробко. – 2-ге вид. – К. : Літера ЛТД, 2008. – 416 с.
3. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / Ольга Володимирівна Крушельницька. – К. : Кондор, 2009. – 206 с.
4. Методичні рекомендації до написання курсових робіт з педагогіки для студентів спеціальності 6.010102 «Початкова освіта» / [Барбашова І. А., Голуб О. В., Толкачова А. С., Ярощук Л. Г.] ; за ред. О. І. Попової. – Бердянськ, 2013. – 40 с.
5. Моргунов В. Ф. Основи психологічної діагностики: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Володимир Федорович Моргун, Іван Геннадійович Тітов. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2009. – 464 с.
6. Оліяр М. П. Основи педагогічних досліджень (модульно-рейтинговий підхід) : навч.-метод. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закл.] / Оліяр М. П., Русин Г. А., Червінська І. Б. – Івано-Франківськ : НАІР, 2013. – 214 с.
7. Організація та методологія наукових досліджень : навч. посіб. [для студ., курсантів і ад'юнтів] / за ред. А. Є Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
8. Палеха Ю. І. Основи науково-дослідної роботи : навч. посіб. / Ю. І. Палеха, Н. О. Леміш. – К. : Видавництво Ліра-К, 2013. – 336 с.
9. Пехота О. М. Основи педагогічних досліджень : навч. посіб. / О. М. Пехота, І. П. Єрмакова. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2013. – 287 с.
10. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики : навч.-метод. посіб. / С. А. Поліщук. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2009. – 442 с.
11. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / Володимир Іванович Романчиков. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
12. Ростовський В. С. Основи наукових досліджень та технічної творчості : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. С. Ростовський,

- Н. В. Дібрівська. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 96 с.
13. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підруч. / Василь Миколайович Шейко, Наталя Миколаївна Кушнарєнко. – 6-те вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2008. – 310 с.
  14. Ярошук Л. Г. Основи педагогічних досліджень : навч.-метод. комплекс / Лілія Григорівна Ярошук. – Бердянськ, 2014. – 224 с.

3.2. Допоміжна

1. Бочелюк В. Й. Методика та організація наукових досліджень з психології : навч. посіб. / В. Й. Бочелюк, В. В. Бочелюк. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.
2. Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – К., 2008 – №3. – С. 8 – 13.
3. Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – К., 2007 – № 6. – С. 2 – 17, 20 – 21.
4. Гончарова Н. О. Основи професійної орієнтації / Наталія Олексіївна Гончарова : навч. посіб. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 168 с.
5. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / Олександр Володимирович Колесников. – 2-ге вид., випр. та доповн. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
6. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень : курс лекцій / Ольга Василівна Кустовська. – Тернопіль : Економічна думка, 2005. – 124 с.
7. Соловйов С. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / Станіслав Миколайович Соловйов. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 176 с.
8. Народна педагогіка : світовий досвід / Уклад. А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 134 с.
9. Туріщева Л. В. Увага! Особливі діти / Людмила Василівна Туріщева. – Х. : Основа, 2010. – 128 с.
10. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / Галина Степанівна Цехмістрова. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2004. – 240 с.
11. Цехмістрова Г. С. Управління в освіті та педагогічна діагностика : навч. посіб. [для студ. вищ. навч.закл.] / Галина Степанівна Цехмістрова, Надія Андріївна Фоменко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2005. – 280 с.

3.3. Інформаційні ресурси

1. <http://bdpu.org/library.html> - бібліотека БДПУ.
2. Медіатека ІППОМ.
3. www.mon.gov.ua. – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України.
4. www.nbuv.gov.ua. – веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського.

5. www.tnpu.edu.ua. – веб-сторінка Тернопільського Національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

4. Методи навчання:

Словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда (вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення, репродуктивна, евристична).

Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок.

Пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі.

Методи стимулювання навчальної діяльності.

Методи контролю і самоконтролю в навчанні.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

6. Система оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90–100	зараховано	A (відмінно)
65–89		BC (добре)
50–64		DE (задовільно)
35–49	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1–34		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни